

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 512/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kansalaisten elinkustannusten nousun kriisistä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jussi Wihosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 512/2022 vp:

Miten kuluttajia aiotaan tukea elinkustannusten nousun kriisissä,

miten kuluttajien arvellaan selviävän kriisistä,

miten on varauduttu ruuhkiin eri virastoissa, kun tukihakemusten määrä tulee kasvamaan räjähdysmäisesti ja

mitä nopeita tukitoimenpiteitä hallitus aikoo vielä tehdä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pienituloisten kuluttajien kulutusmahdollisuuksia kasvatetaan sosiaalietuuksilla ja tulonsiirroilla. Sosiaalietuuksia ja tulonsiirtoja kasvatetaan elinkustannusten noustessa. Normaalisti tämä kasvu toteutetaan kerran vuodessa indeksikorjauksena, mutta tänä vuonna hintojen noustessa nopeammin päätettiin tehdä ylimääräinen indeksikorjaus, joka astui voimaan 1.8.2022 (HE 75/2022 vp), jotta tulonsiirtojen ostovoima ei tilapäisesti heikkene nopeasti nousseiden hintojen vuoksi.

Lisäksi hallitus on tämän vuoden mittaan tehnyt päätöksiä useista kotitalouksia tukevista toimenpiteistä vastauksena hintojen nopeaan nousuun. Näihin kuuluvat mm. seuraavat.

- Uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteen väliaikainen alentaminen
- Matkakuluvähennyksen väliaikainen korottaminen
- Valtionlainatakaukset talojen energiaremontteihin
- Korotukset sairausvakuutuksesta maksettaviin matkakorvauksiin
- Sähköenergian arvonnäköveron väliaikainen alentaminen
- Määräaikainen ansiotuloverotuksen sähkövähennys
- Määräaikainen sähkötuki kotitalouksille
- Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen
- Ylimääräinen lapsilisä
- Määräaikaiset korotukset koskien työttömyysturvaa, toimeentulotukea ja opintorahaa

- Korotukset yleisen asumistuen lämmitysnormiin sekä omakotitaloasujien hoitonormiin
- Tuet kotitalouksien energiaremontteihin

Lisäksi hallitus on tehnyt päätöksiä useista toimenpiteistä, joilla hillitään energian ja elintarvikkeiden hintojen nousua koko taloudessa. Niihin kuuluvat mm. seuraavat.

- Metsähakkeen saatavuuden lisääminen
- Turvetuotannon varmistaminen huoltovarmuuden takaamiseksi
- Kaasun huolto- ja toimitusvarmuus.
- Maatalouden huoltovarmuuskokonaisuus

Kotitalouksien yhteenlasketun ostovoiman (käytettävissä olevilla reaalityuloilla mitattuna) arvioidaan supistuvan 1,4 % v. 2022 poikkeuksellisen nopean kuluttajahintojen nousun syödessä kokonaan käytettävissä olevien tulojen kasvun. Kuluttajahintojen ennustetaan nousevan keskimäärin 6,5 % v. 2022. Ostovoimaa heikentää hintojen nousun lisäksi myös saatujen sosiaalietuuksien hidas kasvu, sillä viimeaikainen nopea inflaatio nostaa indekseihin sidottuja sosiaalietuuksia (ml. eläkkeet) osin viipeellä. Toisaalta työllisyyden kasvu tukee ostovoimaa vielä kuluvana vuonna, sillä työllisyysaste ja avoimien työpaikkojen määrä ovat kivunneet ennen näkemättömän korkealle tasolle. Yksityinen kulutus kasvaa 1,1 % v. 2022, sillä hintojen noususta huolimatta palveluiden kulutus lisääntyy covid-epidemian väistyttyä.

Kotitalouksien ostovoiman arvioidaan kääntyvän jälleen kasvuun v. 2023 palkansaajien ansiotason ja saatujen sosiaalietuuksien noustessa inflaatiota nopeammin. Ostovoiman arvioidaan kasvavan noin 2 %, vaikka työllisyysilanteen ennakoitaan hieman heikkenevän. Vuonna 2023 yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu 0,8 prosenttiin. Yksityisen kulutuksen hintojen nousun arvioidaan hidastuvan noin 3 prosenttiin v. 2023 ja alle 2 prosenttiin v. 2024.

Kansaneläkelaitos on arvioinut, että sähkötuen toimeenpano aiheuttaisi noin 80 henkilötyövuoden henkilöstön lisästarpeen. Työmäärän lisäys painottuu vuoden 2023 alkupuolelle. Kansaneläkelaitos arvioi toimintamenojensa lisääntyvän noin 5,6 miljoonalla eurolla vuonna 2023 sähkötuen toimeenpanon vuoksi. Henkilöstötarve kohdistuisi lähinnä ratkaisutyöhön ja asiakaspalvelutyöhön.

Kansaneläkelaitos on arvioinut, että sähkötuen toimeenpano aiheuttaisi noin 80 henkilötyövuoden henkilöstön lisästarpeen. Työmäärän lisäys painottuu vuoden 2023 alkupuolelle. Kansaneläkelaitos arvioi toimintamenojensa lisääntyvän noin 5,6 miljoonalla eurolla vuonna 2023 sähkötuen toimeenpanon vuoksi. Henkilöstötarve kohdistuisi lähinnä ratkaisutyöhön ja asiakaspalvelutyöhön.

Valtiokonttori toimeenpanee kuljetusyritysten polttoainetuen ja ehdotetun työkoneyrittäjien polttoöljytuen. Valtiokonttorissa on varauduttu käsittelemään iso hakemusmäärä automatisoimalla tukihakemusten käsittelyä, ohjaamalla hakijoita viestinnällä niin, että hakemukset on käsiteltä-

vissä automaattisesti, eivätkä joudu manuaaliseen käsittelyyn epätäydellisyyksien vuoksi ja kouluttamalla henkilöstö erityisesti tuettujen alojen erityispiirteisiin. Henkilökunnan pysyvyydellä ja työviihtyvyydellä varmistetaan osaavat käsittelijä- ja asiantuntijaresurssit.

Osana hallituksen 18.2.2022 energian hintojen nousun täsmäkompensaatiotoimia linjattiin valtiovarainministeriön yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa valmistelevan tulo- ja alueperusteisesti kohdennettu tukijärjestelmä kotitalouksille. Tähän liittyvä valtiovarainministeriön asettama poikkihallinnollinen tulo- ja alueperusteinen kohdennettu tukijärjestelmä kotitalouksille – työryhmä on selvittämässä kevään 2023 hallitusneuvotteluihin mennessä automaattisen tukimallin luomista, jonka tavoitteena on yhtäältä lisätä energia-verojarjestelman ilmasto-oikeudenmukaisuutta sekä toisaalta vastata polttoaineiden markkinahintojen nousupiikkien kohtuuttomiin sosiaalisiin seurauksiin

Helsingissä 28.10.2022

Valtiovarainministeri Annika Saarikko